

A Fővárosi Ítéltábla dr. Czegléd Csaba ügyvéd (fél címe 1) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, dr. Karas Monika ügyvéd (fél címe 2) által képviselt Nemzet Lap-és Könyvkiadó Kft. (I. rendű alperes címe) I. rendű, II. rendű alperes neve (II. rendű alperes címe) II. rendű alperes ellen, sajtó-helyreigazítás iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2012. szeptember 17. napján meghozott, 22.P.22.667/2012/7. számú ítélete ellen a felperes részéről 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek 15.000 (Tizenötezer) forint + áfa fellebbezési költséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 48.000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.

Kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 15.000 forint + áfa, összesen 19.050 forint ügyvédi munkadíjat, mint perköltséget.

Kötelezte továbbá a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 36.000 forint le nem rótt kereseti illetéket.

Az elsőfokú bíróság ítéletében ismertette a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 157. § a) pontját, 130. § (1) bekezdésének a)-h) pontjait, 342. § (1) bekezdését, 343. § (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 79. §-át, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 2. § (1) bekezdését, 12. § (1), (2) bekezdéseit, 14. § (1), (2) bekezdéseit, 15. § (1), (2), (3) bekezdéseit, 16. §-át, 17. § (1), (2) bekezdéseit, 18. §-át, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 10. § (8) bekezdését, 15. § (1), (2) bekezdéseit és az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII. 20.) AB határozatát.

Az alperesi hivatkozásra tekintettel elsősorban a sajtó-helyreigazításra irányadó anyagi jogszabály hatályban létét vizsgálta. Utalt arra, hogy a vonatkozó alkotmánybírósági határozat 2012. május 31. napi hatállyal, a jövőre nézve semmisítette meg a sajtótermékekre vonatkozó sajtó-helyreigazítási igény érvényesítésének szabályozását. Az Smtv. szabályainak módosításáról szóló jogszabály pedig 2012. június 18. napján került kihirdetésre. Mindezek alapján úgy foglalt állást, hogy a felperesi igény bírósági úton történő

érvényesítésének kérdésében a felperesi állásponttal egyetértett, de eltérő indokok alapján.

Kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság célja nem a sajtó-helyreigazításnak, mint különleges eljárásnak a megsemmisítésére vonatkozott, figyelemmel arra, hogy az Smtv. 12. §-át az alkotmánybírósági felülvizsgálat érintetlenül hagyta. A határozat ugyan kifejezetten rögzítette, hogy a megsemmisítéssel a sajtó-helyreigazítás lehetősége is megszűnik az érintett körben, de ugyanakkor kifejezetten felhívta a figyelmet, hogy a jogalkotó kötelessége a jövőre nézve megteremteni az Alkotmánynak megfelelő tartalmú kontrollt a nyomtatott és internetes sajtó vonatkozásában. A határozat keltezésének 2011. december 20-ai időpontja és a 2012. május 31-ei időpont közötti időszakot megfelelőnek ítélte az ilyen irányú jogszabály módosítás megalkotására. Erre a jogszabályalkotásra azonban csak 2012. június 19-ével került sor, mely lényegében azt jelentette, hogy a két időpont között nem volt mód sajtó-helyreigazítást kérni a nyomtatott és internetes sajtótermékek esetében.

A jogalkotási törvény szabályozását figyelembe véve arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli esetben nem volt olyan megkezdett eljárási cselekmény, ami a hatályát veszítő jogszabály időpontjában történt volna. A sajtószervezet érkezett helyreigazítási kérelem nem tekinthető ilyennek. Kifejtette, hogy a Pp. szabályai a keresetlevél benyújtását megelőző időszakra vonatkozó eljárást nem határoznak meg, az ilyen cselekményeket az Smtv. szabályozza, amely alapvetően anyagi jogszabály, ezért arra a jogalkotási törvény hivatkozott szabálya nem alkalmazható.

Álláspontja szerint, a felperes igényét a sérelmezett írás megjelenésének időpontja idején hatályos jogszabályok alapján kellett megítélni, tekintettel arra, hogy az igényérvényesítés alapja az eljárás tárgyát képező írás. Rögzítette, hogy az Alkotmánybíróság határozata és a módosító jogszabályok hatályba lépésének időszaka közötti „ex lex” állapot felperes igényének bírósági úton történő érvényesítésének nem volt akadálya. Az alperesi védekezés kizárólag a 2012. június 1. és 18. napja között megjelent írások esetére vonatkoztatható. A felperes által a kereset tárgyává tett alperesi közlés azonban nem erre az időszakra esett, ezért az elsőfokú bíróság érdemben tudott dönteni, tekintettel arra, hogy a per során felhívásra a felperes a kereseti igényét kiterjesztette. Megjegyezte, hogy írott sajtótermék tekintetében a szerkesztőség perben állása a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján kötelező.

A további alperesi védekezésre tekintettel azt vizsgálta, hogy a felperesnek a tárgyalás során pontosított kereseti kérelme megengedett-e a sajtó-helyreigazítási eljárás keretei között. A felperes eredeti kérelme kétirányú volt, egyrészt annak a közlését kérte, hogy az alperes azt a hamis látszatot keltette, hogy jogsértő módon szerzett diplomát, mert a valóságban a jogszabályoknak és az egyetemi szabályzatnak eleget tett, és jogszerűen szerzett diplomát, továbbá a vizsgálóbizottság jelentése szerint sem merült fel jogsértés. Másrészt arra is hivatkozott, hogy a lap valótlanul azt állította, hogy az egyetem vizsgálata igazolta a ... állításait.

Ezzel szemben a pontosított kérelem szerint csak annak közlését kérte az alperestől, hogy a perbeli cikkben az alperes azt a hamis látszatot keltette állításaival, hogy felperes neve jogsértő módon szerzett diplomát olyan módon, hogy sőtora szakdolgozatából szabálytalanul másolt át bizonyos tartalmakat a saját szakdolgozatába.

Ilyen körülmények között a felperesi keresetpontosítás szűkítése az eredeti kérelemnek, mert a felperes csak a hamis látszatok keltés tekintetében tartotta fenn az igényét, ezért az elsőfokú bíróság csak ebben a tekintetben vizsgálhatta a kérelmet. Kifejtette, hogy a hamis látszatok keltés abban az esetben valósul meg, ha valamilyen való tény hamis színben tüntet fel a sajtó. Annak eldöntésére,

hogy a jogsértés megvalósult-e, feltétlenül ki kell tűnnie a helyreigazító közleményből annak, hogy mely valós tény az, amit a valóságtól eltérő értelmezésben tett közzé a sajtószerv. A perbeli esetben a felperes kérelme ilyen tényt az alperessel nem közölt, a helyreigazítás szövegéből arra egyértelműen következtetni nem lehetett, mert az csak a jogszerű magatartás állítására korlátozódott, konkrétumok megfogalmazása nélkül. A felperes csak a keresetmódosításában fogalmazta meg egyértelműen, hogy sógora dolgozatának felhasználási módja tárgyában tett közlést sérelmezi, ez pedig már olyan keresetmódosítás, ami a PK 13. számú kollégiumi állásfoglalásra tekintettel nem megengedett. Utalt továbbá az elsőfokú bíróság a PK 15. számú állásfoglalás hivatkozásával arra is, hogy a közlemény szövege nem alakítható úgy, hogy ezáltal annak tartalma a helyreigazító jelleget elveszítse.

Mindezekre figyelemmel összefoglalóan arra a következtetésre jutott, hogy a felperes helyreigazítási kérelme nem felelt meg a tartalmi követelményeknek, az utóbb olyan módon már nem módosítható, ahogy azt a felperes tette, ezért a kereseti kérelmet elutasította.

Az elsőfokú bíróság a perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, melyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a keresetnek helyt adó döntés meghozatalát.

Az Smtv. fogalommeghatározása, valamint a Pp. sajtó-helyreigazítási perre irányadó perindítási szabályának összevetésével arra következtetett, hogy a hatályos jogszabályokból kizárólag az vezethető le, hogy mind az impresszumban feltüntetett felelős kiadói gazdasági társaság, mind az impresszumban feltüntetett szerkesztőség rendelkezik perbeli jogképességgel. Ebből következően bármelyikük tekintetében vagylagosan is előterjeszthető a sajtó-helyreigazítási kereset. Álláspontja szerint a médiatartalom-szolgáltató munkavállalójával kapcsolatos utasítási szabályból csak az a következtetés vonható le, hogy sürgősen perbe hívni a szerkesztőséget, mert a jogszabály alapján a sajtótermék kiadására jogosult jogi személyt a szerkesztői felelősség körében a tényleges ellenőrzés felelőssége terheli.

Kifogásolta azt az elsőfokú bíróság által rögzített álláspontot, mely szerint a Pp. szabályai a keresetlevél benyújtását megelőző időszakra vonatkozó eljárást nem határoznak meg, mert a Pp. a keresetlevél benyújtását megelőző időszakra egy kötelező eljárást ír le, ebből pedig az következik, hogy a sajtó-helyreigazítási eljárás nem a keresetlevél benyújtásakor kezdődik meg, hanem amikor a sérelmező a sérelmezett közlemény miatt helyreigazítási kérelmét a sajtószervnek megküldi. Előadta, hogy a keresetlevelében I. és II. pontban meghatározott helyreigazítási szöveg egységes, ezt az elsőfokú bíróságnak egészében és nem részekre szabdalva kellett volna értelmeznie. Az I. pontban használt fordulatok nyilvánvalóan a II. pontban kifejtett egzakt módon meghatározott közleményrészletre is vonatkoznak. Álláspontja szerint a jogszabályok nem írják elő a helyreigazítás kérelmezőjének, hogy az összes sérelmezett állítást kimerítő módon sorolja fel. Ugyanakkor az sem ütközik a szabályokba, hogy a fontosabb közleményrészeket kiemelve. Nem tilalmazott ezért az sem, hogy a helyreigazítási kérelemben általános, összefoglaló jellegű megfogalmazásokat is használjon. Ezt követően pedig a sajtószerven múlik, hogy miként jár el.

Nem ütközött a helyreigazítási eljárás törvényi korlátaiba az, hogy azon állításának közlését kérte, mely szerint „a jogszabályokban és a felsőoktatási intézmény szabályzatában rögzített előírásoknak eleget tett, jogszerűen szerezte meg főiskolai diplomáját”, mert bizonyítékként keresetleveléhez csatolta az egyetemi vizsgálóbizottság hivatalos jelentését is. Az alperesek nem vitatták az eljárás során azon állítását, hogy az előírásoknak eleget tett, ezért az elsőfokú bíróság kötve volt az alperesi ellenkérelemhez, de ez az alperesi ellenkérelem a felperes ezen állításaira nem tért ki.

Abban az esetben, ha az elsőfokú bíróság számára nem volt egyértelmű a felperesi kereset, úgy a tisztességes eljáráshoz való jog alapelveinek figyelembevétele mellett az lett volna jogszerű a részéről, ha felhívja, hogy miért tagolta a helyreigazítási kérelmét két pontra. Az elsőfokú bíróság nem állíthatta olyan tények elé, hogy az ítélet közlését követően kelljen szembesülnie a valós akaratától eltérő keresetértelmezéssel.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a pontosított kereset olyan keresetmódosítást tartalmazott, amely az eljárás során már nem megengedett, mert az tartalmában az alpereshez érkezett kérelemtől jelentősen eltért. A keresetpontosítás alapvetően az I. pontban foglaltakra vonatkozott, és ennek indoka az volt, hogy az időközben már megszületett ítéletekre tekintettel kívánta igazítani a kereset megfogalmazását. Az alperesek a helyreigazítás I. pontjában foglaltakat kifogásoltak, azt azonban nem, hogy a felperes bírói kérdésre egyértelműsítette, miszerint a II. pontban megjelölt kifogásolt szövegrész az egész mondatot jelöli meg, és a mondat első fele a második felével értelmezhető csak, miközben a felperesben nem merült fel kérelmének esetleg nem megfelelő értelmezése. Utalt arra is, hogy az alperesek ellenkérelmükben mind az I., mind a II. ponttal szemben érdemi védekezést terjesztettek elő, ezért már ebből az indokból is kötve volt az elsőfokú bíróság az alperesi védekezéshez.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével teljes egészében egyetértett, ezért határozatát a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az alkalmazott joganyagokat a teljes körűen felsorolta, melyek közül a másodfokú bíróság csak az alábbiakra utal.

Az Smtv. 12. § (1) bekezdése szerint, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tény állítanak, híresztelnek, vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállítása valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, és ehhez képest melyek a való tények.

A PK 13. számú állásfoglalás II. pontja alapján sajtó-helyreigazítás elrendelése iránt csak akkor lehet pert indítani, ha a helyreigazítást kérő irat az előírt 30 napos határidőn belül megérkezik a sajtószervhez. E határidő elmulasztása esetén nincs lehetőség igazolásra. A perben csak az írásban közölt kérelemben megjelölt tényállítások helyreigazítását lehet kérni.

A PK 15. számú állásfoglalás I. pont alapján, ha a bíróság a keresetnek helyt ad, határozatában - a kérelem és az ellenkérelem korlátai között - belátása szerint állapítja meg a helyreigazítás szövegét, és ennek közlésére az alperest határidő tűzésével kötelezi.

A II. pont szerint a helyreigazító közleményből - a maga egészét, összefüggését is tekintve - ki kell tűnnie annak, hogy a kifogásolt sajtóközleménynek mely tényállítása valótlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetve melyek a való tények. A közlemény szövege nem alakítható úgy, hogy ezáltal a tartalma elveszítse helyreigazító jellegét.

Elsősorban arra tér ki a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII. 20.) AB határozat alapján előállt helyzet megfelelő jogi értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a

sajtó-helyreigazítási kérelmét az alpereseknél, illetőleg a bíróságnál a jogszabályoknak megfelelően terjesztette elő, és igénye a perben elbírálható volt. Ebben a tekintetben a másodfokú bíróság teljes egészében osztotta az elsőfokú bíróság által kifejtetteket.

Nem értett egyet azonban a másodfokú bíróság a felperes azon álláspontjával, hogy a sajtó-helyreigazítási keresetét vagylagosan, mind az I., mind a II. rendű alperesekkel szemben is előterjeszthette. A Pp. 343. § (1) bekezdése egyértelmű szabályt tartalmaz a tekintetben, hogy nyomtatott sajtótermék esetén a sajtó-helyreigazítási keresetet a sajtótermék szerkesztőségével szemben kell benyújtani.

Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a Smtv. hatályba lépését (2011. január 1. napja) követően, a Pp. 343. § (1) bekezdésének módosulására is tekintettel, vitatott volt a jogszabályváltozást megelőző időszakhoz képest, hogy a sajtótermék szerkesztőségével szemben továbbra is - figyelemmel a Pp. 343. § (3) bekezdésében foglalt és változatlanul hagyott szabályra - van-e helye keresetindításnak. A jogalkotó ezt a későbbi jogszabály-módosítással úgy oldotta fel, hogy 2011. augusztus 3. napi hatállyal a 343. § (1) bekezdését módosította és egyértelműen a sajtótermék szerkesztőségét jelölte meg olyan sajtószerkezeti egységként, mellyel szemben a keresetet meg kell indítani.

Helyes volt a felperesnek azon fellebbezésbeli megállapítása, hogy az I. rendű alperes, mint ... című napilap kiadásáért felelős gazdasági társaság perbeli jogképességgel rendelkezik. Ez az általános képesség azonban nem alapítja meg vele szemben a perindítási jogosultságot, tekintettel a sajtó-helyreigazítási eljárásra irányadó speciális szabályokra (Pp. XXI. fejezet).

A per érdemét tekintve, az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetéről a felperes és a II. rendű alperes viszonylatában kellett határoznia, melynek az elsőfokú határozat tartalmilag megfelelt.

A felperes a II. rendű alpereshez eljuttatott helyreigazítási kérelméhez és a keresetlevélben megfogalmazottakhoz képest, a kereseti kérelmet pontosította, illetőleg módosította a 6. sorszámú jegyzőkönyv 1. oldalán rögzítettek szerint. Helytállóan következtetett az elsőfokú bíróság a felperesi előadás az eredeti helyreigazítási kérelem, valamint a keresetlevél összevetésével arra, hogy ez a felperesi nyilatkozat a kereset tartalmát általában véve szűkítette. A sajtó-helyreigazításra irányadó különleges szabályok nem zárják ki a keresetmódosítást a Pp. 146. §-ában foglaltakhoz képest, de ilyen esetben mind a felperesnek, mind az eljáró bíróságnak figyelemmel kell lennie arra, hogy a keresetmódosítás következtében előállt igény ne térjen el olyan mértékben a perindítást megelőzően a sajtószerzettel közölt kérelemtől, hogy azt lényegében csak újabb kérelemként lehessen értelmezni.

A sajtó-helyreigazítási eljárás során ugyanis az eljáró bíróságoknak alapvetően abban kell állást foglalnia, figyelemmel a Pp. 342. § (2) bekezdésében foglaltakra, hogy a sajtószerzettel alappal tagadta-e meg a kért helyreigazítás közzétételét. Ez kizárólag olyan perbeli kérelem esetén ítélt meg, amely a pert megelőzően teljes egészében tartalmilag és formailag a sajtószerzettel közlésre került. Amennyiben a kereseti kérelem jelentős mértékben eltér a helyreigazítási kérelemtől, felmerülhet az, hogy perben igényelt helyreigazítással kapcsolatosan a sajtószerzettel sem fontolhatta meg az esetleges önkéntes teljesítés lehetőségét.

Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy annyiban nem osztotta az elsőfokú bíróság által kifejtetteket, miszerint a Pp. a pert megelőző szabályt nem tartalmazza a sajtó-helyreigazítás esetére. A Pp. 342. § (1) és (2) bekezdései ugyanis az eljárás polgári peres eljárást megelőző szakaszának szabályozását jelentik.

A felperes az első tárgyaláson tett nyilatkozata szerint úgy pontosította, illetve módosította a keresetét a helyreigazítás tartalmával és szövegével kapcsolatosan, hogy annak közlését kérte, mely szerint „a perbeli cikkben az alperes azt a hamis látszatot keltette állításaival, hogy felperes neve jogsértő módon szerzett diplomát olyan módon, hogy sógora szakdolgozatából szabálytalanul tartalmat másolt át saját dolgozatába”. A felperes kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy csak ennek a közlését kéri az alperestől (6. sorszámú jegyzőkönyv 1. oldal).

Ezzel szemben a felperes kereseti kérelmének I. és II. pontjai úgy fogalmaznak, hogy „a cikkben és címében szereplő állítások mind összességében, mind részleteiben azt a hamis látszatot keltik, mintha felperes neve jogsértő módon szerzett volna diplomát”, illetve „igazolta a ... állításait a ... vizsgálata”. Az eredeti és a módosított kereset nyilvánvalóan sem formailag, sem tartalmilag nem feleltethető meg egymásnak, és a felperes sem a tárgyalás alkalmával, sem pedig a fellebbezésében nem hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság tévesen rögzítette perbeli nyilatkozatát. Ilyen körülmények között nem lehetett arra következtetni, hogy az elsőfokú bíróság a felperes akaratától eltérően és tévesen értelmezte volna a keresetmódosítást.

Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság azon állásfoglalásával, hogy a felperesi keresetmódosítás a sajtó-helyreigazításban meg nem engedett keresetváltoztatást eredményezett, melynek következtében a felperes olyan helyreigazító szöveg közzétételét igényelte, amelyet megelőzőleg a II. rendű alperestől nem igényelt.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 215. §-a alapján a felperes eredeti kérelmét már nem vehette figyelembe, ugyanakkor megfelelően értelmezte a PK 13. számú állásfoglalás II. pontjának harmadik mondatát is, mely szerint a perben csak az írásban közölt kérelemben megjelölt tényállítások helyreigazítását lehet kérni. Önkényesen ugyanakkor nem is igazíthatta a helyreigazítás szövegét az eredeti II. rendű alperessel közölt kérelemhez, figyelemmel a felperesi idő közbeni keresetmódosításra.

A felperesi fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért köteles viselni az alperesek másodfokú perköltségét a Pp. 239. §-ának utaló szabálya és a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint. A másodfokú perköltség az alperesi jogi képviselettel felmerült, 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a) pontja, (5) bekezdése, 4/A. § (1) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíj.

Köteles továbbá viselni a felperes a le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint.

Budapest, 2012. november 27.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

. Kisbán Tamás s.k.
előadó bíró

. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelélül:
tisztviselő